

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Çinli öğrencilerde alfabe sorunu: Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi örneği

Pınar Işık¹ & Ömer Faruk Işık²

¹İstanbul Aydın Üniversitesi, ²Zhejiang International Studies University

Öz

Araştırmanın amacı, Çin’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Çinli öğrencilerin dinledikleri sesleri ne derece doğru anladıklarını ve tanıdıklarını tespit etmek ve konuya yönelik probleme çözüm önerileri sunmaktır. Bir anlamda Türk alfabesinin sesletimini öğrencilerin kavrayıp kavrayamadıklarını ölçen araştırmada, çalışma grubunu, Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (浙江外国语学院) Türkçe Bölümünde öğrenim gören 9’u kız 1’i erkek toplam 10, birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Veriler toplanırken öğrencilerin anlamada zorlandıkları sesleri tespit etmek amacıyla öğrencilere uygulanan tek soruluk görüşme ile hangi seslerde zorluk yaşadıkları sorulmuş ve araştırmacılar tarafından seviyeye göre hazırlanan 3 metinle dikte çalışması yaptırılmıştır. Toplanan verilerin incelenmesiyle elde edilen bulgulara göre, birinci sınıf Türkçe Bölümü öğrencilerinin Türkçe öğrenirken en çok l/r ünsüzlerinde ve e/i, u/ü, o/ö ünlülerinde zorlandıkları ve harfleri birbirlerinin yerine kullanarak yazdıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma Türkçe öğrenen Çinli öğrencilere yönelik oluşturulacak dinleme ve konuşma etkinliklerinin tasarlanması, öğrencilerin alfabe ve sesletim sorununu ortadan kaldırmaya yönelik yapılacak çalışmalar açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, sesletim, dinleme, Çin.

The alphabet problem in Chinese students learning Turkish as a foreign language: The sample of Zhejiang International Studies University

Abstract

The aim of the study is to determine how truly Chinese students, who learn Turkish as a foreign language in China, understand and recognize the voices they listen to and to offer solutions about the problem regarding it. For that, the study group, which measures whether the students can comprehend the pronunciation of the Turkish alphabet, includes a total of 10 freshman students, 9 of them are girls, 1 of them is a boy studying in the Turkish Department of Zhejiang International Studies University (浙江外国语学院). The easily accessible case sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used in the study. While collecting the data, the students were asked with a question interview in order to determine the voices that the students had difficulties in understanding and a dictation study consisting of 3 texts prepared by researches based on the level was conducted. According to the results found by examining the collected data, the 1st grade students in the Turkish Department have difficulties in l / r consonants and e / i, u / ü, o / ö vocals in learning Turkish and they write letters instead of each other. The research is important to arrange listening and speaking activities for Chinese students who learn Turkish and to carry out studies to remove the alphabet and pronunciation problems of the students.

Keywords: Turkish teaching, pronunciation, listening, China.

Yazarlara ait bilgiler:

¹Öğr. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, Aydın TÖMER, pinarc91@gmail.com

²Öğr. Gör., Zhejiang International Studies University, Doğu Dilleri Fakültesi, Türkçe Bölümü, isikfrk@gmail.com

Atıf için;

Işık, P. & Işık, Ö. F. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Çinli öğrencilerde alfabe sorunu: Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 5 (1), 1-12.

Geliş Tarihi: 05/01/2020

Kabul Tarihi: 29/02/2020

Yayın Tarihi: Mart 2020

Giriş

Geçmişten günümüze en büyük iletişim aracı olan dil, bireylerin duygularını, düşüncelerini, isteklerini, beklentilerini ve ifade etmek istedikleri her konuyu karşı tarafa iletmesine yardımcı olmuştur. Özbay'a göre (2014) dil; genel anlamıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en yaygın ve güçlü araç olarak tanımlanırken bu aracın, hayatın hemen bütün alanlarında türlü düşünceleri, tutumları, duyguları, inançları, değer yargılarını anlama ve anlatmada, yaşanan olaylarla ilgili bilgileri, kültür birikimini aktarmada kullanılmıştır. Bu sayede insanlar diğer canlılardan ayrılarak, düşünme ve konuşma yetisi sayesinde tarih sahnesinde her durumda yerini almayı başarabilmiştir. Karahan (2011) ise dil için; toplumda bireyleri ortak duygular çerçevesinde birleştiren, milli kimliği ve milli birliği oluşturan ve onları millet haline getiren en önemli unsur tanımını kullanmıştır. Dil sadece bireylerin bir millet içinde aynı dili konuşup anlaşabilmesine ön ayak olmamış aynı zamanda diğer milletlerle de etkileşim içine girilip çeşitli ticari, turistik, bireyin kendini geliştirmesi ve farklı kültürlerin bir arada yaşayabilmesini, alışveriş yapabilmesini sağlayan bir unsur da olmuştur. Farklı kültürlerin iletişim kurabilmesi için ise o millete ait dilin öğrenilmesi gerekmekte ve bu noktada da devreye yabancı dil öğrenimi girmektedir. İnsanlığın yabancı dil öğrenme ve öğretme ihtiyacı çok eski zamanlara dayanmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik çalışmaların da eski Türk devletlerine dayandığı görülmektedir. Bu konuda kimi araştırmacılar bu çalışmaların ilk olarak Hun İmparatorluğu, Göktürk Devleti ya da Uygur Devletine dayandığını (Biçer, 2012; Aykaç 2015; Özdemir, 2018) iddia etse de bilimsel veriler ışığında yabancı dil olarak Türkçenin öğretimini Divânü Lugâti't-Türk'e dayandığı görülmektedir (Göçer & Moğul, 2011; Zorbaz, 2013).

Günümüzde dünya üzerinde konuşulan diller arasında Türkçenin de önemli bir paya sahip olması yabancı dil olarak öğretilmesini de gerekli kılmıştır. British Council'in (2013) verilerine göre ana dili İngilizce olanların kültürel, diplomatik ve eğitim alanı için öğrenmesi gereken diller arasında Türkçenin 8. sırada olması da Türkçeye artan ilgiyi kanıtlar niteliktedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin kapsamlı olarak öğretildiği ilk yer 1984 yılında Ankara Üniversitesinde kurulan TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi) olmuş ve ardından burayı Gazi Üniversitesi TÖMER takip etmiştir. TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı) dâhilinde 1999 yılında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla Türkoloji projesi başlatılmış ve 2000-2001 yılında uygulamaya konulmuştur. Bu proje çevresinde 35 ülkede üniversitelere bağlı 51 Türk Dili ve Edebiyatı/Türkoloji Bölümü açılmıştır (Parlakpınar, 2014). Açılan bölümlere Türkiye'den akademisyenler yollanmış ve malzeme ile donanım desteği sağlanmıştır. 20 Eylül 2011 yılından itibaren bu görevi yurt içinde ve yurt dışında Yunus Emre Enstitüsü başarılı bir şekilde gerçekleştirmektedir. Yurt içinde açtığı yaz okullarıyla çeşitli ülkelerden gelen öğrencilere Türkçe öğretimi etkinlikleri düzenleyen kurum, yurt dışında da birçok şubesiyle Türkçe öğretimini sağlamaktadır. Ayrıca bu kurumların dışında yurtdışında çeşitli üniversitelerde Türkoloji bölümleri olduğu bilinmekte fakat tam sayısı hakkında net bir bilgi bulunamamaktadır. Bu bilgiler göz önüne alındığında yurt dışında ve yurt içinde

yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin hızla yaygınlaşması ve Türkçeye olan talebin artmasıyla beraber Türkçenin yabancılara nasıl öğretilmesi gerektiği de önemli bir konu haline gelmiştir.

Türkçe öğrenen yabancıların zorlandıkları konuları (Açık (2008); Derman (2010); Johanson & Kilimci (2009); Yıldırım (2009); Biçer, Çoban & Bakır (2014); Boylu (2014); Emiroğlu (2014); Özdemir & Arslan (2017); Kaldırım & Degeç (2017) vd.) birçok araştırmacı ele almış ve incelemiştir. Bu sorunlardan biri de dinleme ve telaffuz becerilerinin Türkçe öğrenenler tarafından tam olarak geliştirilememesidir. Duyduğunu anlamayan bireyin sağlıklı bir iletişim kurması beklenemez. Bireyler arasında anlaşmazlıklar çıkar ya da kişi istemediği bir duruma düşebilir. Dinleme becerisi aynı zamanda konuşma becerisini etkileşime geçirmektedir. Etkileşim kurulmak istenen birey dinlendikten sonra kişiler arasında konuşma becerisi devreye girmekte ve etkili bir iletişim kurulmaktadır. Konuşma becerisinin sağlıklı olabilmesi için doğru bir telaffuz gereklidir. Birey konuşmak istediği hedef dile ait sesleri/kelimeleri doğru telaffuz ettiği sürece doğru iletişim sağlanmaktadır. Aksi takdirde hatalı sesletimler yanlış anlaşılmalara ya da hiç anlaşılmalara neden olabilmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne (2013) göre doğru telaffuz için;

- a) sadece doğal anlatımlarla doğrudan karşılaşma;
- b) hep birlikte
 - i. öğretmen,
 - ii. ana dili konuşucusunun ses kayıtları,
 - iii. ana dili konuşucusunun video kayıtlarını taklit yolu;
- c) dil laboratuvarında bireysel çalışma;
- d) özel sesbirim özellikleri içeren bir metni yüksek sesle okuma;
- e) dinleme eğitimi ve telaffuz alıştırmaları yapma;
- f) d ve e şikkında olduğu gibi, fonetik alfabe ile yazılmış metinleri kullanma;
- g) bilinçli telaffuz öğretimi;
- h) yazılı formların telaffuzunu öğrenme gibi yöntemler izlenmelidir.

Başta Türkiye olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerinde ikinci dil olarak Türkçe öğrenenlerin kendi alfabelerinde Türkçe seslere karşılık bulamayışları ya da kendi dillerindeki benzer gördükleri sesleri Türkçe seslerle eşleştirmeleri, öğretim yapılırken yeterli pratik yapmamaları özellikle yurt dışında Türkçe öğrenenlerin yeterli ana dili konuşuruna ulaşamamaları gibi sorunlar dinleme ve telaffuz becerilerini olumsuz etkilemektedir. Bu kapsamda, bu araştırmada, Çin'de Türkçe Bölümünde Türkçe öğrenen öğrencilerin dinledikleri Türkçe sesleri anlamada karşılaştıkları sorunlar ele alınmıştır.

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırma durum çalışması ile desenlenmiş bir nitel çalışmadır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada elde edilen verilerle, Çinli Türkçe Bölümü öğrencilerinin Türkçe öğrenirken zorlandıkları sesler ele alınmış ve incelenmiştir.

Problem cümlesi

Araştırmanın problem cümlesini “Türkçeyi öğrenen Çinli öğrencilerin dinledikleri metinlerde zorlandıkları sesler nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu kapsamda öğrencilere kendi görüşlerine zorlandıkları Türkçe seslerin neler olduğu sorulmuş, ardından yapılan dikte çalışmalarıyla durum tespiti yapılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çin’de bulunan Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi Türkçe Bölümünde eğitim gören Çinli öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2013: 141).

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkçe Bölümüne yeni başlayan birinci sınıf 9 kadın 1 erkek olmak üzere toplam 10 öğrenci oluşturmaktadır. 2018-2019 öğretim yılı Türkçe bölümü birinci sınıf öğrencileri, programları dâhilinde haftalık 18 saat genel Türkçe dersi görmektedirler. Bu programın 15 saati ana dili Çince olan öğretim görevlisi tarafından verilirken, 3 saati ana dili Türkçe olan öğretim görevlisi tarafından verilmektedir. Araştırmanın uygulama aşamasında programdaki konular göz önüne alındığında, öğrencilerin A1 düzeyinde oldukları saptanmıştır. Araştırmanın 10 öğrenci ile yapılmasının sebebi üniversitenin kontenjanı doğrultusunda Türkçe bölümüne başlayan sadece 10 öğrencinin olmasıdır. Araştırmada öğrenciler için Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5...kısaltması kullanılmıştır.

Veri toplama araçları ve analizi

Veriler toplanırken öğrencilerin anlamada zorlandıkları sesleri tespit etmek amacıyla öğrencilere uygulanan tek soruluk görüşme ile hangi seslerde zorluk yaşadıkları sorulmuş ve seviyeye göre hazırlanan 3 metinle dikte çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda öğrencilere ‘Türkçeyi öğrenirken hangi sesleri anlamakta zorlanıyorsunuz?’ sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplar ile dikte yaptırılan metinler karşılaştırılarak

incelenmiştir. Dikte metinleri öğrencilerin seviyeleri göz önüne alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Öğrencilerin Türkçe metinlerin sesletimlerini anlama düzeylerinin ne seviyede olduğunu gözlemek için uygulanan dikte çalışması birer hafta arayla toplam 3 hafta boyunca gerçekleştirilmiştir. Yaptırılan dikte metinleri, araştırmacılar tarafından birbirlerinden bağımsız olarak hazırlanmıştır. Duyduklarını yazan öğrencilerden toplanan metinler haftalık olarak incelenmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin duydukları kelimeleri yazıya nasıl geçirdikleri tespit edilmiş ve yaptıkları hatalar saptanmıştır. Öğrencilerin zorlandıklarını düşündükleri sesler ile dikte çalışmasında hatalı yazdıkları sesler karşılaştırılmıştır.

Araştırmada kullanılan metinler aşağıda verilmiştir.

Metin 1

Yeni Öğrenci

Merhaba arkadaşlar, benim adım Can. Ben 18 yaşındayım, Türkiyeliyim. Benim ailemde 5 kişi var. Babam, annem, ağabeyim, ablam ve ben. Babam 50 yaşında. O üniversitede öğretmen. Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiyor. Annem 46 yaşında ve doktor. Onun hastaları küçük çocuklar. Ağabeyim avukat, şimdi yurtdışında çalışıyor. Ablam şu an çalışmıyor, o işsiz. Ben de öğrenciyim ve sizin yeni arkadaşınızım.

Metin 2

Benim Üniversitem

Merhaba ben Ayşe. Ben İstanbul Üniversitesi'nde öğrenciyim. Burası benim okulum. Burada birçok bölüm var. Her yıl yeni öğrenciler geliyor. Öğrenciler üniversitenin bahçesini çok seviyor. Burada çok büyük bir kantin var. Her gün çeşit çeşit yemekler yiyoruz. Üniversitenin çevresinde restoranlar, mağazalar, otobüs ve tren durakları var. Burası çok güzel.

Metin 3

Benim Ülkem

Ben Türkiyeliyim. Türkiye'nin başkenti Ankara. Benim ülkemde 7 bölge ve 81 şehir var. Neredeyse her şehirde farklı yemekler, kıyafetler ve danslar var. Türkiye'de dört mevsim var. Bunlar; ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış. En kalabalık şehir İstanbul. Buraya her zaman farklı ülkelerden turist geliyor.

Bulgular ve yorum

Uygulama grubu öğrencilerine "Türkçeyi öğrenirken hangi sesleri anlamakta zorlanıyorsunuz?" sorusu sorulduğunda alınan cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Çinli öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken zorlandıklarını belirttikleri sesler

Katılımcı	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Ünlü harfler	ö	i,ü	i	ö,ü	-	e,i	o,u	ı,i	-	ö,ü
Ünsüz harfler	l,ğ	ş,s,z	l,r,y	r	j,ğ	l,r	l,r	ğ	l,r	ğ

Tablo 1'e göre, Türkçe öğrenen Çinli öğrencilerin (Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9) en çok zorlandığı harfler arasında l ve r sıklık göstermektedir. "r" harfi sesletim açısından Türkçe ve Çinceye farklılığa sahiptir.

[r]

Türkçe: ötümlü, çarpmalı, dil ucu-diş eti ünsüzü (Erden Tuğlu, 2006)

Çince: üflemez-ötümlü, sürtünücü, bükümlü (dil-art damak) ünsüz (Erden Tuğlu, 2006)

Yukarıda da gösterildiği gibi r ünsüzü telaffuz sırasında iki dilde farklı meydana gelmektedir. Çinli öğrenciler Türkçedeki r harfini sezme konusunda bu açıdan zorluk yaşamaktadırlar. Aynı durum l sesi için geçerli değildir. Şöyle ki;

[l]

Türkçe: ötümlü, yan daralmalı, dil ucu-ön damak ünsüzü (Erden Tuğlu, 2006)

Çince: üflemez-ötümlü, yan daralma, dil ucu- ön damak ünsüzü (Erden Tuğlu, 2006)

"l" sesi Türkçe ve Çinceye benzer şekilde telaffuz edilmektedir fakat Çinli öğrencilerin bu sesi karıştırmalarına sebep olarak Çinceye l sesinin telaffuzu ile Türkçedeki r sesinin telaffuzunun dil ucunda benzer olması gösterilebilir.

[r] Türkçe: ötümlü, çarpmalı, dil ucu-diş eti ünsüzü

[l] Çince: üflemez-ötümlü, yan daralma, dil ucu- ön damak ünsüzü

Tablo 1'den hareketle dikte yaptırılan metinlerdeki hatalar incelenmiş ve kıyaslanmıştır. Öğrencilere dikte yaptırılan metinler incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Dikte yaptırılan metinlere ait bulgular

Metinler	Hedef kelimeler	Hatalı kelimeler
	Arkadaşlar	Arkadalar, akadaslar
	Can	Jan, cam
	Yaşındayım	Yasındayım, yaşindeyim, yeşindeyim, yaşındayım
	Türkiyeliyim	Türkiyelim, Türkyeliyim
	Ailem	Aynım
	Ailemde	Aylede, ailande
	Beş	Biş
	Ağabeyim	Alabeyim, abeyim, ağabim, ağabin
	Ablam	Abılam, abram
	Elli	Eli
Metin 1	Üniversitede	Üniversitede, üniversitede
	Öğretmen	Öğretman
	Yabancılara	Yabancılara
	Yabancı	Yabenci, yabancı
	Öğretiyor	Öğretyor
	Onun	Önün
	Hastaları	Hastalale, hastalalı
	Küçük	Küçük
	Çocuklar	Çocuklar
	Avukat	Avkat
	Şimdi	Simdi, şimdy, şemdi
	Yurtdışında	Yurttaşında, yurtdasında
	Çalışıyor	Çalısıyor, chalışyor, çaleşyor, çalışıyor,
	İşsiz	yışsiz, issiz, işsis.
	Birçok	Bircok
	Bölüm	Bulum, blüm, börüm
	Her yıl	Heriyıl, hal yıl, her yır, har yıl
	Geliyor	Geniyor, geriyor, giliyor
	Seviyor	Siviyor
Metin 2	Kantin	Cantin
	Her gün	Hay gün, har gün
	Çeşit çeşit	Çisit çisit
	Çevresinde	Çelinsinde, çevlesinde

Tablo 2. Devamı...

	Restoranlar	Restolar, restıranlar, restornlar, restöranlar
	Mağazalar	Mazalar, mağzalar
	Otobüs	Otobüz, otobus, ötöbüs, ötöbus
	Durakları	dulaklari, dulakları.
	Ülkem	Ulkem
	Başkenti	Başkanti, başkante
	Ankara	Ankala
	Ülkemde	Ülükemde
	Bölge	Bölüğe, börge
	Seksen	Seksan
Metin 3	Şehirde	Şihirde
	Farklı	Parklı, faklı, farklı, faklı, fakılı
	Kıyafetler	Kuyafetler, kayayetler, keyafetler
	Mevsim	Mavsim
	Her	Har
	Geliyor	Geriyor, giliyor.

Öğrencilere yaptırılan dikte metinlerinin hatalarına bakıldığında genel olarak sesli harflerin hepsini (a/e, e/i, ı/i, o/ö, u/ü) sessiz harflerin ise bir kısmını (l, r, ç, c, ğ, ş, s, f, d) karıştırdıkları tespit edilmiştir. Örnek olarak;

a/e için; yabancı/yabencı, başkenti/başkanti, her/har, mevsim/mavsim, öğretmen/öğretman, seksen/seksan,

e/i için; beş/biş, geliyor/giliyor, seviyor/siviyor, çeşit çeşit/çisit çisit, başkenti/başkante, şimdi/şemdi, şehirde/şihirde,

ı/i için; yaşındayım/yaşındayım, yabancı/yabancı, çalışıyor/çalışıyor, her yıl/halyil, farklı/fakli

u/ü için; üniversitede/üniversitede, otobüs/ötöbus, çocuklar/çocuklar, ülkem/ulkem, bölüm/bulüm, onun/önün gibi harfleri birbirinin yerine kullanmaları verilebilir.

Ünsüz harflerin hatalı kullanımlarına ise örnek olarak;

l/r; ablam/abram, hastaları/hastalalı, bölüm/börüm, her yıl/halyil, geliyor/geriyor, çevresinde/çevlesinde, durakları/dulakları, Ankara/Ankala, bölge/börge,

ç/c için; küçük/kücük, çalışıyor/chalışıyor, birçok/bircok,

s/ş için; yaşındayım/yasındayım, şimdi/simdi, işsiz/issiz, çeşit çeşit/çisit çisit, şehir/sehir,

ğ/f/d için; mağazalar/mazalar, ağabeyim/alabeyim, yurtdışında/yurttaşında, farklı/parklı, kıyafetler/kayavetler kelimeleri gösterilebilir.

Öğrenciler Türkçede duydukları kelimelerin bazılarını kendi dillerinde yakın buldukları seslerle karşılamaya çalışmış, bazılarını da benzer harflerle tamamlamaya çalışmışlardır. Öğrencilerin Türkçe öğrenirken zorlandıkları sesleri ifade ettikleri Tablo 1 ile dikte metinlerindeki hataların incelendiği Tablo 2'nin birbiriyle tutarlı olduğu saptanmıştır. Çincenin alfabesinin olmaması ve her kelimeye karşılık bir sembolün olduğu düşünüldüğünde, Çinli öğrencilerin başka bir dili öğrenebilmesi için önce alfabe öğrenmesi ve ardından o harflerin nasıl seslendirildiğine çalışmaları gerekmektedir. Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin sadece sesleri değil bazı kelimeleri de hatalı yazdıkları görülmüştür. Bu noktada, öğrencilerin Türkçeyle tanışmasının üzerinden yaklaşık 2 ay gibi bir süre geçtikten sonra bu araştırmanın yapıldığı hatırlatılmalıdır.

Sonuç ve tartışma

İkinci bir dil ediniminde önemli olan hususlardan biri, öğrenilen dile ait kelimeleri doğru seslendirebilmek ve doğru yazabilmektir. Aksi takdirde, bu durum iletişim bozukluklarına ve yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilir. Bu bağlamda dil öğrencilerinin hedef dili öğrenmek için yazma, kelime öğrenme çalışmalarının yanı sıra sesletim çalışmaları da yapmaları gerekmektedir. Ayrıca Türkçe öğrenenlerin konuştuklarını duyma ve dinlediklerini anlamaları için ana dili Türkçe olan kişilerle gün içinde pratik yapmaları gerekmektedir. Bu sayede zorlanılan seslerin bol bol kullanılmasıyla hem sesleri çıkarabilmedeki zorluk aşılabacak hem de bu sesleri ana dili kullanıcısından duydukça tanımaları kolaylaşacaktır. Özmen, Güven ve Dürer (2017) de araştırmasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrencilerin sesletim konusunda yeterli etkinliğe ulaşamadıklarına değinmiş ve ele aldığı çalışmada çeşitli sesletim etkinliklerine yer vermiştir.

Çincede hatalı sesletim çok farklı anlamları doğururken Türkçede hatalı sesletimler iletişim kurulan bireyin kişiyi anlamamasına sebep olabilir. Örneğin Çincede “我用杯子喝水。Wǒ yòng bēizi hē shuǐ. (Bardak kullanarak su içerim.)” cümlesi yerine hatalı tonlamayla şu cümle kurulsa “我用被子喝水。Wǒ yòng bèizi hē shuǐ. (Yorgan kullanarak su içerim.)” anlamı çıkmaktadır. Bu durumda suyu ne ile içtiğini söylemeye çalışan biri kendini tam anlamıyla ifade edemediği için komik duruma düşecek ya da yanlış anlaşılacaktır. Aynı durum Türkçede de (fakat Türkçe Çince gibi ton temelli bir dil olmadığı için çok sık olmamakla beraber) bu tür anlam karmaşalarına sebep olabilir. Örneğin araştırmamızda “parklı” olarak hatalı ifade edilen “farklı” kelimesi esas alındığında “Bugün çok ev aradım. Farklı evler gördüm.” demek isteyen bir Çinli “Bugün çok ev aradım. Parklı evler gördüm.” derse bu cümle iletişim kurduğu kişinin onu tam anlamamasına ya da yanlış anlamasına sebep olacaktır. Bu tür hataların önüne geçebilmek için daha çok telaffuz ve yazım çalışmaları yapılmalıdır.

Çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda birinci sınıf Çinli Türkçe Bölümü öğrencilerinin Türkçe öğrenirken en çok l/r (ablaml/abram, hastaları/hastalalı, bölüm/börüm, her yıl/halyil, geliyor/geriyor, çevresinde/çevlesinde, durakları/dulakları, Ankara/Ankala, bölge/börge) ünsüzlerinde ve e/i (beş/biş, geliyor/giliyor, seviyor/siviyor, çeşit çeşit/çisit çisit, başkenti/başkante, şimdi/şemdi, şehirde/şihirde), u/ü (üniversitede/universitede, otobüs/ötöbus, çocuklar/çocüklar, ülkem/ulkem, bölüm/bulüm, onun/önün), o/ö (otobüs/ötöbus, onun/önün, restoranlar/ restöranlar) ünlülerinde zorlandıkları ve harfleri birbirlerinin yerine kullanarak yazdıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Demir ve Güleç (2015) araştırmasında, Amerikalı öğrencilerin Türkçe sesletimde ve yazımda ı,o,ü seslerinde sorun yaşadıklarını tespit etmiş ve bu duruma kendi ana dillerinde bu seslere karşılık bulamamalarının sebep olduğunu açıklamıştır. Çağlayan (2009) araştırmasında, Arnavutlukta Türkçe öğrenen Arnavut öğrencilerin Türkçe sesletimlerinde karşılaştıkları zorlukların, kendi ana dillerinde bu seslerin olmamasından kaynaklandığını tespit etmiştir. Çinli öğrencilerin de (a/e, ı/i, o/ö, u/ü) ünlü harfleriyle (ç/c, ş/s, ğ, f, d) ünsüz harflerinin kullanımlarında saptanan hataların ana dillerinde bu seslere karşılık gelen bir sesi bulamayışlarıdır. Her ne kadar konuşurken benzer sesler çıksa da yazıda bu sesler tamamen farklıdır.

Diğer yandan çalışmadaki öğrencilerin Türkçeyi ana dili Türkçe olan sadece bir öğretmenden görmeleri ve haftada sadece 2 saat Türkçe telaffuz dersi ile 1 saat konuşma kulübü dersi almaları etkili olmuştur. Öğrencilerin Temel Türkçe derslerine Türkçe bilen Çinli bir öğretmenin girmesi ayrıca diğer derslerinin Çince olması ve Çin'de öğrenim gördükleri için yeterli ana dili konuşuruna ulaşamamaları öğrencilerin dezavantajları sayılabilir. Derman (2010)'a göre, kendilerini Türkçe telaffuzda yeterli görmeyen öğrencilerin sorunlarından biri de yeterli ana dili konuşuruyla iletişim kuramamalarıdır.

Öneriler

Çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda şu önerilere yer verilebilir;

- Türkçe öğrenmeye başlayan Çinli öğrencilere Türk alfabesi öğretildikten sonra bol bol sesletim çalışmaları yaptırılabilir,
- Her ders başında alfabe sırasına göre yaptırılacak olan hece çalışmaları için zaman ayrılabilir ve özellikle Türkçede ve Çinceye birbirine benzer, karıştırılabilecek olan sesler belli aralıklarla kontrol edilebilir,
- Öğrencilerin seviyelerine göre kelimelerden başlanarak cümlelere ve paragraflara doğru büyüyen dikte çalışmaları yaptırılabilir,
- Ses kaydı verilerek kaydı dinleyip duyduklarını yazmaları için ev egzersizleri verilebilir,
- Öğrenciler arasında etkileşim sağlanarak yaptırılacak çalışmalarda, bir öğrencinin bir kelime veya cümleyi diğer öğrenciye yazdırmaya çalışmasıyla telaffuz ve yazım çalışması aynı anda gerçekleştirilebilir,
- Sesletime yönelik oyunlara yer verilerek sınıf içi etkinlikler düzenlenebilir,

• Öğrencilerin sesletimlerinin gelişmesi için seviyeye göre tekerleme çalışmaları ve hatta yarışmaları düzenlenebilir,

• Son olarak özellikle yurt dışında Türkçe öğrenmeye çalışan yabancı öğrenciler için Türkiye’den Türk arkadaşlar edinmeleri sağlanabilir ve internet üzerinden bir dil değişim programı uygulanabilir

Kaynakça

Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Gazi Mağusa.

Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Turkish Studies*, 10(3), 161-174.

Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.

Biçer, N., Çoban, İ. & Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar: Atatürk üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 125-135.

Boylu, E. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yazma problemleri. *Journal of World of Turks*, 6(2), 335-349.

British Council (2013). Languages for the future report, UK. [Çevrim-içi: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/languages-for-the-future-report.pdf> Erişim Tarihi: 28.11.2019].

Çağlayan, B. (2009). Arnavutluk’ta Türkçe öğrenenlerde karşılaşılan telaffuz hatalarının sebepler ve çözüm yolları. *8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu*: Ankara.

Demir, T. & Güleç, İ. (2015). ABD uyruklu öğrencilerin A1 düzeyinde Türkçe ünlü sesletiminde karşılaştıkları ortak sorunlar, Koç Üniversitesi örneği. *SAÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, IV. Sakarya’da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 120-134.

Derman, S. (2010). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğreniminde karşılaştıkları sorunlar. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 227- 247.

Emiroğlu, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazılı anlatımlarında Türkçenin dil bilgisi ve yazım özellikleriyle ilgili karşılaştığı zorluklar. *International Journal of Language Academy*, 2(3), 110-130.

Erden Tuğlu, S. (2006). Türkçe ve Çincenin ses yapıları açısından karşılaştırılmaları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi: Ankara.

Göçer, A. & Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.

- Johanson, E. C. & Kilimci, S. (2010). Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri, kullanılan yöntemler: İsveç örneği. 8. *Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri* (s. 262-267). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Kaldırım, A.& Degeç, H. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dinleme esnasında karşılaştıkları sorunlar. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 7(1),19-36.
- Karahan, L. (2011). *Türk Dili Üzerine İncelemeler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özbay, M. (2014). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. 7. Baskı, Ankara: Öncü Kitap.
- Özmen, C., Güven, E. & Dürer, Z. S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisi: sesletime yönelik bir uygulama ve etkinlik önerisi. *Turkish Studies*, 12(28), 593-634.
- Özdemir, C. & Arslan, M. (2017). Kazak öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken vokal seslerin kullanımında karşılaştıkları sorunlar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(59), 46-70.
- Özdemir, C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Alatoo Academic Studies*, 2, 58-65.
- Parlakpınar, M. (2014). Yunus Emre Enstitüsünün Türkoloji alanındaki faaliyetleri. *3rd International Conference On Language And Literature "Turkish in Europa"* Tirana/Albania, Proceedings Book, v. 2
- TELC. (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim-Öğretim ve Değerlendirme. [Çevrim-içi: https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AE_eraevesi.pdf Erişim Tarihi: 23.11.2019]
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, H. (2010). Özbek öğrencilere Türkçenin öğretilmesinde karşılaşılan aldatıcı kelime, alfabe ve telaffuz kaynaklı zorluklar. 8. *Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri* (s. 328-340). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Zorbaz, K. Z. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihi seyri*. Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı, s. 71-81. Editörler: Mustafa Durmuş & Alparslan Okur (Ed.) Ankara: Grafiker Yayınları.